

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Aktiivimallin purkaminen

19.11.2019 Jukka Mattila/VM/BO/Ry
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Vaikutukset julkiseen talouteen

- ~~— Lisäys työllistymistä edistäviin palveluihin (poistetaan=säästetään) -25 milj. euroa~~
- ~~— Lisäys TE-toimistojen toimintamenoihin (poistetaan=säästetään) -10 milj. euroa~~
- ~~— Lisäys Kelan toimintamenoihin (poistetaan=säästetään) -3,5 milj. euroa~~
- Työttömyysetuusmenojen kasvu +51,1 milj. euroa
- Toimentulotuen ja asumistuen lasku -12 milj. euroa
- ~~— Omavastuupäivien nosto 5:sta 7:ään (v. 2018) — -19 milj. euroa~~
- Aktiivimallin purkamisen vaikutus julkiseen talouteen: -39,1 m€

Aktiivimallin purkaminen

- Mitä [VATTin](#) tutkimuksen perusteella voidaan sanoa aktiivimallin työllisyysvaikutuksista?

Valitettavasti aktiivimallin työllisyysvaikutuksia ei voida kovin luotettavasti arvioida. Malli koski lähes kaikkia työttömiä ja se otettiin käyttöön aikana, jolloin työllisyys oli vahvassa kasvussa. Myös eräät muut uudistukset ovat saattaneet vaikuttaa työttömiin samoihin aikoihin. Sopivan verrokkiryhmän puuttuessa aktiivimallin vaikutusta on vaikeaa eristää muiden tekijöiden vaikutuksesta, minkä vuoksi kiistanalaisen mallin työllisyysvaikutukset jäivät osin epäselviksi. Luotettavampi arvio aktiivimallin vaikutuksista olisi vaatinut huolellisesti suunniteltuja kokeiluja tai vaiheittaista toimeenpanoa, jossa ensimmäisenä mallin piiriin tulevia ryhmiä voitaisiin verrata ryhmiin, joissa malli otetaan käyttöön myöhemmin.

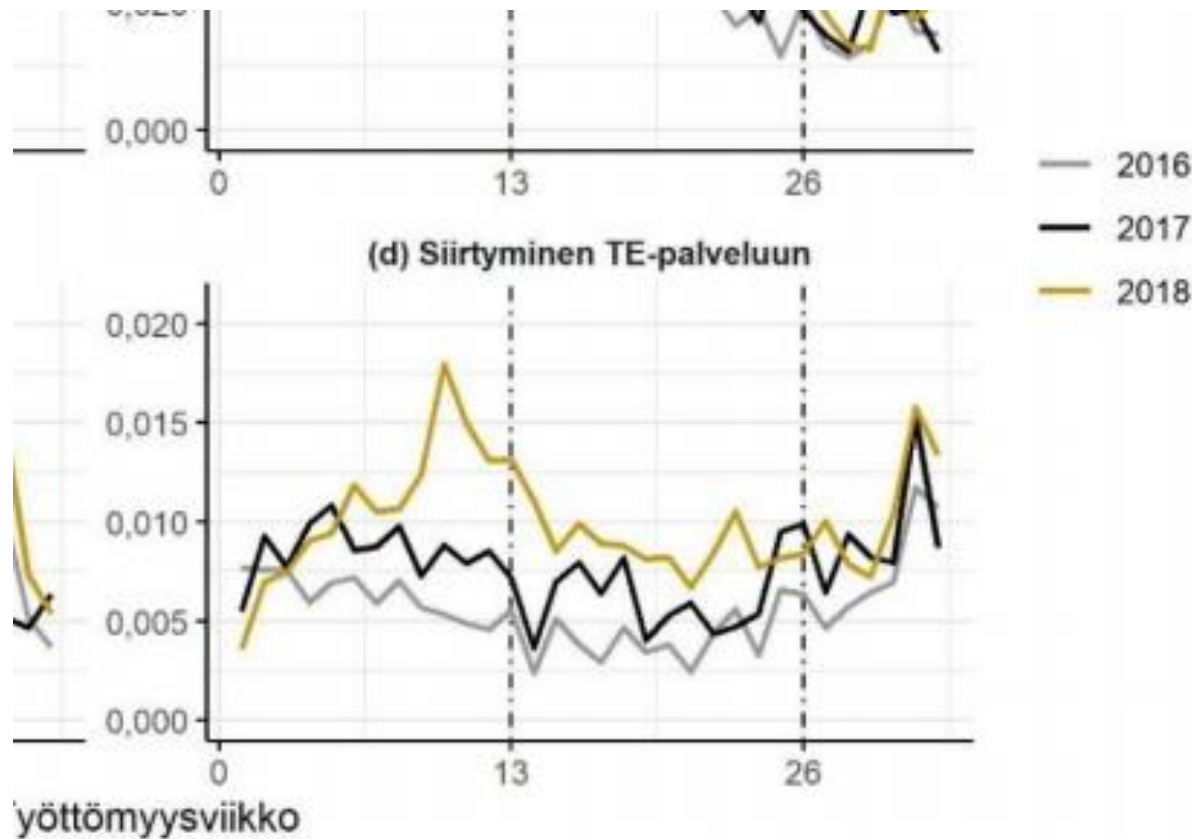
Mitä voimme oppia, vaikutusten arviointi

- Kun ”koeasetelmaa ei ole”, vaikutusten luotettava jälkikäteisarviointi voi osoittautua mahdottomaksi.
 - Koeasetelman ei tarvitse olla ”satunnaiskoe”. Myös ns. ”luonnolliset koeasetelmat” toimivat”. Mahdollista esim. voimaantulosäännöksiä pohtimalla.
 - Jos vaikutukset halutaan arvioida luotettavasti jälkikäteen, **tämä on välttämätöntä.**
- Etukäteisarvioinnista:
 - Etukäteisarviointi perustuu aina aiempaan tutkimukseen. Mitä vahvempaa se on, sitä parempia etukäteisarviot.
 - Hyvä muistaa aina, mitä milloinkin on arvioitu.
 - Esimerkiksi aktiivimallin osalta merkittäviä muutoksia malliin eduskuntakäsittelyssä

Mitä voimme oppia, TE-palvelut

- Palveluiden käyttö kasvoi merkittävästi

Mitä voimme oppia, TE-palvelut

- Mutta erityisesti *lisäpäiväläiset* jäivät *pahasti paitsioon*

Taulukko 1. Toisella neljänneksellä (ansiosidonnainen) tai toisella tarkastelujaksolla (peruspäiväraha ja työmarkkinatuki) alennettua päivärahaa saavien osuudet 1.1.2018 työttömänä olleista

	Ansiosidonnainen päiväraha		Peruspäiväraha		Työmarkkinatuki	
	Työttömät 1.1.	Alennettujen osuus	Työttömät 1.1.	Alennettujen osuus	Työttömät 1.1.	Alennettujen osuus
Miehet	50 859	45 %	11 900	34 %	88 895	42 %
Naiset	62 855	30 %	12 474	23 %	75 178	32 %
Ikäryhmät						
15-24	4 432	27 %	2 887	18 %	22 852	25 %
25-34	21 676	26 %	8 262	25 %	45 154	32 %
35-44	21 854	27 %	5 232	27 %	36 942	37 %
45-54	25 627	32 %	4 639	32 %	36 531	45 %
55-64	40 125	53 %	3 354	42 %	22 594	52 %
Lisäpäivillä	12 963	76 %				

Syrjitäänkö lisäpäiväläisiä TE-palveluissa?

haastattelutapa on keskeinen osa...

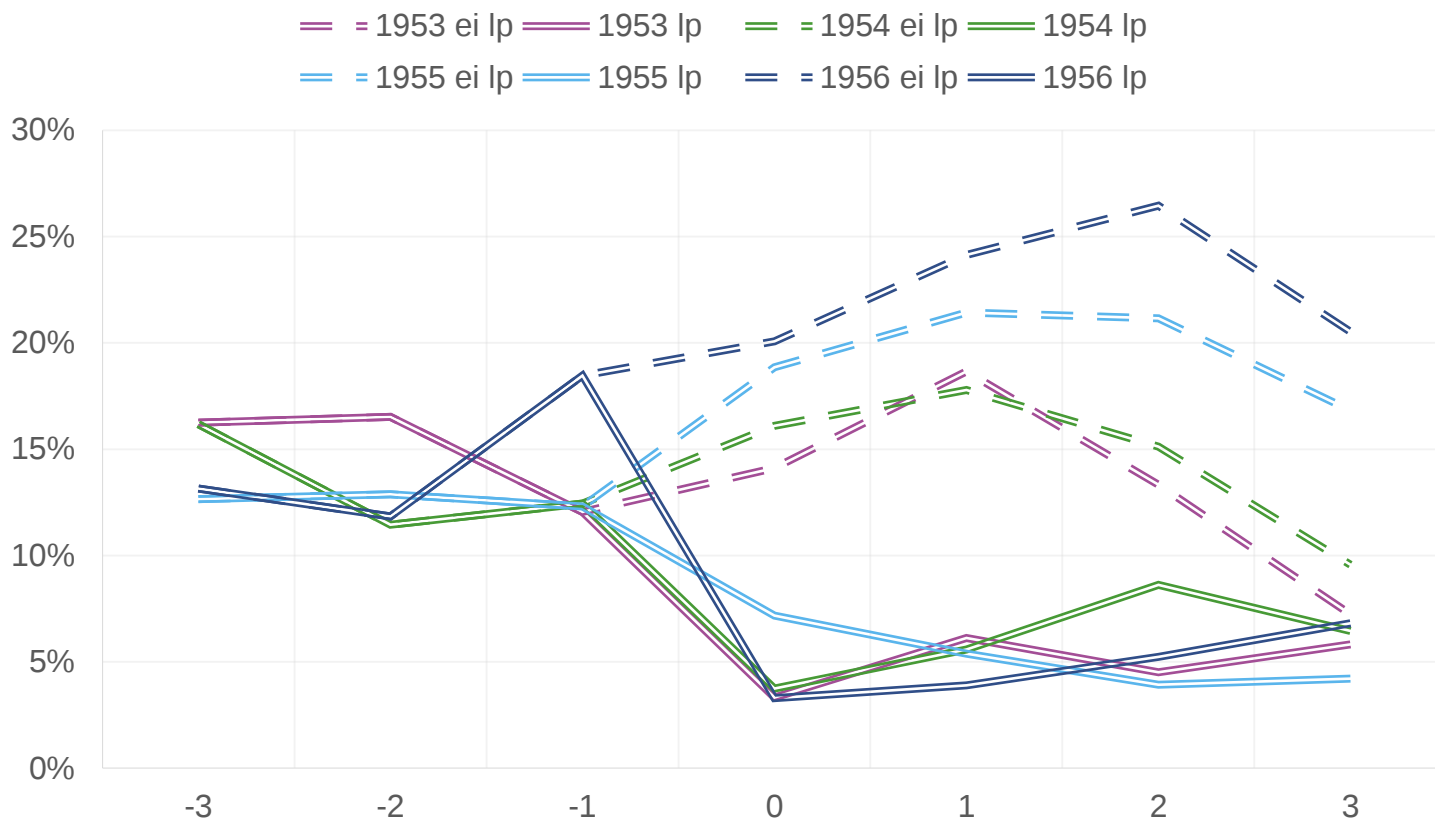
Yleisesti työttömät työnhakijat ovat ensisijaisia haastatteluihin työssä oleviin tai jo palveluissa oleviin verrattuna. Samoin kiireelliset asiat/asiakkaat, joita määrittävät esimerkiksi hakuajat toimenpiteisiin, priorisoidaan muiden edelle. Lisäksi toimistoissa pyritään ensisijaisesti noudattamaan annettua palvelulupausa. Sen sijaan esimerkiksi työssä olevia (ml. osa-aikatyössä), pitkäaikaissairaita, ns. eläkeputkessa olevia ja henkilöitä, joilla on jo olemassa tiedossa oleva ratkaisu, ei samassa määrin haastatella. Mikäli priorisointia asiakkaan suh-

Syrjitäänkö lisäpäiväläisiä TE-palveluissa?

AKTIVOINTIASTEET SUHTEESSA LISÄPÄIVÄOIKEUTEEN

Eläkeputki vai lisäpäivät?

Työeläke.fi

Perustietoa eläkkeistä ja reitti omaan työeläkeotteeseen.
Palvelun tuottaa Eläketurvakeskus.

Työttömyysturvan lisäpäivät eli eläkeputki

Työttömyyspäivärahaa voit saada 500 päivän enimmäisajan lisäksi lisäpäiviltä, jos olet täyttänyt ikärajan ennen 500 päivän enimmäisajan täyttymistä ja olet ollut eläkkeeseen oikeuttavassa työssä vähintään viisi vuotta viimeisen 20 vuoden aikana ennen lisäpäivien alkamista.

Työttömyyskassa | Päivärahat | Ansiopäiväraha | **Lisäpäiväoikeus ja velvoitetyö**

Lisäpäiväoikeus ja velvoitetyö

Lisäpäiväoikeus eli niin kutsuttu eläkeputki on vakiintunut sanonta työttömyysturvassa. Lisäpäiväoikeus tarkoittaa päivärahan maksamista yli 500 päivältä.

Yhteenveto

- I. Luotettavan arviointiasetelman puuttumisen johdosta **emme ehkä koskaan tule tietämään mallin (työllisyys)vaikutuksia.**
- II. **Palveluiden osalta vaikuttaisi kuitenkin, että malli lisäsi palveluihin osallistumista** (muttei heikentänyt niiden vaikuttavuutta)
- III. **Yhdenvertaisuuden osalta hälyttäviä merkkejä:** saavatko **ikääntyneet** ja erityisesti **lisäpäiväläiset** työllistymistä edistäviä palveluita?
- IV. **One-size-fits-all –ratkaisu koettiin vaikeana:** haastatteluissa uumoiltiin että malli sopisi **paremmin lyhyen aikaa työttömänä olleille, ja huonommin pitkäaikaistyöttömille** (samaa suuntaa rekisterivertailun kanssa).
- V. Johtopäätöksiä? **Henkilökohtainen palvelu** ja **työllistymissuunnitelman vahvistuminen** hyvä suunta. Mutta **miten tämä saadaan käytäntöön** (TE-keskukset ja työnhakijat)

